

Таким образом, автором разработана и используется в практике физического воспитания студентов форма урока, которая, в какой-то мере, поможет преподавателю физического воспитания овладеть новыми методическими подходами, с помощью которых можно максимально индивидуализировать процесс обучения и активизировать деятельность студентов на занятиях.

Литература

1. Ильяшенко Н.Ф. Ритмическая гимнастика в системе физического воспитания в вузах. - М.: Высшая школа, 1991. - С.18-31.
2. Сосина В.Ю. Азбука ритмической гимнастики. - К.: Здоров'я, 1986. - 64 с.
3. Крючек Е.С. Аэробика, содержание и методика проведения оздоровительных занятий. - М.: Физкультура и спорт, 1990 - 170 с.
4. Матвеева Л.П., Новикова А.Д. Теория и методика физического воспитания: Учебник для ин-тов физической культуры. Том I. - М.: Физкультура и спорт, 1967. - 998 с.

А.В.Исаева

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ З ВІДХИЛЕННЯМ У СТАНІ ЗДОРОВ'Я

В статтє Исаевой А.В. "Проблеми підвищення рухової активності студентів з відхиленням у стані здоров'я", освещается проблема повышения двигательной активности студентов с незначительными отклонениями в состоянии здоровья. Автор предлагает некоторые направления процесса физического воспитания с названной категорией студентов и доказывает их необходимость.

The problem of improvement of students' with insignificant declanation in the state of health moving activity is considered in the article by Isayeva "Ppoblems of improvement of students' with some declanation in the state of health moving activity". The author suggests some trends of process of physical

culture with above mentioned category of students and proves their necessity.

Особливості сучасних умов життя, швидкі темпи розвитку технологій, модернізація навчання та процесів праці вимагають від сучасного студента пластичності функціональних систем організму, швидкої адаптації до різного за характером подразнень навколишнього середовища. Недостатня фізична активність молоді, яка останнім часом спостерігається серед студентів вищих навчальних закладів, приводить до внутрішніх розладів у несформованому молодому організмі, а потім і до хронічних захворювань. Тому однією з важливих проблем сьогодення є визначення методичних і організаційних підходів щодо підвищення фізичної активності студентів, які вже мають незначні негативні зміни у стані здоров'я. Формування і підтримання за допомогою рухового режиму певного рівня здоров'я у майбутніх фахівців та сприяння подальшому розвитку їх фізичних якостей.

Мета дослідження полягала в аналізі різних складових здоров'я, що характеризують сутність цього поняття та існуючих до нього підходів, а також визначення заходів, які забезпечать певний рівень здоров'я студентської молоді.

Методи дослідження. Відповідно мети дослідження нами був використаний метод збору інформації із застосуванням логічних методів та операцій: узагальнення, аналізу, синтезу та абстрагування.

Вивчаючи проблему рухової активності студентської молоді А.В.Магльований, Г.Б.Сафрамова, Г.Д.Галайтатий, Л.А.Белова зауважують, що тільки ті студенти, які мають достатній рівень фізичної підготовленості, або високий рівень здоров'я, можуть без негативних наслідків утримувати довгочасний робочий стан. Дослідники констатують, що рекомендації, щодо рухового режиму студентів у багатьох авторів мають "узагальнюючий неконкретний характер". Автори висловлюють необхідність розробки таких

конкретних закладів, які підвищують рівень здоров'я студентської молоді а також її працездатність [3,32].

В.П.Петренко аналізуючи стан здоров'я молоді та тривалість очікуваного життя населення України наводить ряд факторів, які, на його погляд, впливають на рівень здоров'я:

- людський фактор 25% (фізичне здоров'я 10%, психічне здоров'я 15%);
- екологічний фактор 25%;
- соціально-педагогічний фактор 40% (спосіб життя, умови побуту та праці - 20%, режим, звички – 20%);
- медичний фактор 10%.

Дослідник підкреслює, що екологічний фактор та спосіб життя людини – головні фактори, які визначають тривалість життя та здоров'я людини [4,17].

Отже, головним фактором, що впливає на рівень здоров'я людини, є соціально-педагогічний фактор, набуття людиною звички до певного рухового режиму, який буде сприяти загартуванню організму людини й забезпечить їй високу працездатність та захистить від хвороб.

Г.Л.Апанасенко, Л.А.Попова визначають здоров'я як "цілісний динамічний стан", який забезпечується стійкістю до впливу негативних факторів зовнішнього середовища [1,4-6].

Б.В.Ведмеденко у своїй праці доводить, що здоров'я може бути психічним і фізичним. Пропонуючи використання методик щодо розвитку інтересу, самопереконання, самовизначення для сучасної молоді в галузі фізичної культури, автор підкреслює необхідність постійної праці людини над власним станом здоров'я. Дослідниця підкреслює значення для молоді достатнього рухового режиму, а особливо для тої її частини, яка вже має відхилення в стані свого здоров'я або має недостатній розвиток фізичних якостей [2].

Аналізуючи праці сучасних науковців з даної проблеми, можна відзначити, що зростаючі об'єктивні вимоги сучасного суспільства до адаптаційних можливостей

молодої людини зумовили так зване виснаження організму. Отже, йдеться не лише про необхідність підвищення адаптаційних можливостей людини, але й про формування в неї звички до рухових навантажень, певних режимів фізичних вправ, які допоможуть вижити людині у сучасному світі.

Згідно з ВОЗ здоров'я – об'єктивний стан і відчуття людиною повного фізичного, психічного та соціального благополуччя.

На нашу думку, найважливішою суб'єктивною складовою для кожної людини є здоров'я. Здорова людина – та, яка відчуває себе здоровою. А серед головних факторів, що його підтримують, – це спосіб життя людини, на який великий вплив мають рухові навантаження.

Однак повсякчас перед спеціалістами з фізичного виховання стоїть проблема формування в студентів, які вже мають незначні відхилення в стані здоров'я, орієнтиру на набуття певних знань у галузі фізичної культури, які б допомогли особистості збудувати особисту програму відновлення свого здоров'я. Процес фізичного виховання з такою категорією студентів повинен базуватися відповідно на особистісно-орієнтованому підході і передбачати такі головні напрямки:

- кожне заняття плануватися з урахуванням інтересів, потреб, стану здоров'я та фізичного розвитку;
- головним принципом навчання повинен бути принцип гуманістичного відношення, а навантаження диференційованими (що дуже важливо для студентів з відхиленням у стані здоров'я, правильне визначення рухового навантаження для організму, недопустима “зрівнялівка”);
- в період проведення занять з такою категорією студентів створення умов, які будуть сприяти формуванню потреби в молоді у рухливих іграх та фізичних навантаженнях;
- під час проведення занять пропонувати теоретичні знання (причому краще використовувати позитивний варіант

підкріплення поведінки, коли студенти задоволені своїми заняттями з фізичного виховання, розуміють їх значення).

Нами було проведено педагогічне дослідження зі студентами Криворізького економічного інституту КНЕУ I-II курсів. Серед 124 студентів, 52 мали незначні відхилення у стані здоров'я (недостатній розвиток фізичних якостей, неправильна постава, залишкова вага та ін.). Студентам було запропоновано позааудиторні заходи з метою підвищення рухового режиму й поширення валеологічного мислення (підкування про стан свого здоров'я). Це в значній мірі, на нашу думку, залежить від ступеня гуманізації навчання. Студентам пропонувалися особисті комплекси для розвитку фізичних якостей, а також заняття з нетрадиційних видів фізичної культури (психофізичної релаксації, системи розтягувань, вправи аквааеробіки та ін.).

У результаті експерименту підвищилася кількість студентів на позааудиторних заняттях. Студенти, які мали незначні відхилення у стані здоров'я, покращили свої показники фізичних якостей. Підвищилася активність студентів щодо складання особистих програм зміцнення й загартування особистого здоров'я. Більшість студентів дала позитивну оцінку вправам психофізичної релаксації і виявила бажання займатися цим видом занять систематично.

Висновки: Таким чином, запропоновані заходи сприятимуть підвищенню стану здоров'я студентів, формуванню звички до певних рухових навантажень та загартуванню організму молоді.

Література

1. Апанасенко Г.Л., Попова Л.А. Валеологія як наука // Валеологія.- Київ-Тернопіль, 1996.- №1.-С.4-6.
2. Ведмеденко Б.Ф. Теорія формування позитивної звички: Автореферат дис. Докт. Пед. Наук: 13.00.01 / Чернівецький факультет Харківського державного політехнічного університету.- Чернівці, 1999.- 48с.
3. Магльований Л.А., Сафранова Г.Б., Галайтатий Г.Д., Белова Л.А. Працездатність студентів: оцінка

корекція. Управління.- Л: Львівська політехніка, 1997.- 128с.

4. Основы валеологии / Под ред. В.П. Петленко.- В 3-х кн.- 1Т.- К.: Олимпийская литература, 1998.- 419с.

Г.І.Матукова

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

В статье Матуковой А.И. «Личностно-ориентированное обучение, как способ стимулирования физической активности студентов высших учебных заведений» освещается проблема повышения двигательной активности у будущих специалистов. Исследователь обращает внимание на особенности построения воспитательного процесса с молодежью, доказывает необходимость введения новых программ и форм занятий физической культуры.

In Matukovoj Anna I. article " Personal-guided training as the way of stimulation of physical activity of students of higher educational institutions " is shined a problem of increase of impellent activity at the future experts. The researcher pays attention to features of construction educational process with youth, proves necessity of introduction new programs and forms of employment of physical training.

В останні роки спостерігається старіння освітніх технологій у сучасній системі фізичного виховання студентів нефізкультурного профілю. Науковцями сьогодення відзначається розрив між вимогами, що ставить суспільство до системи фізкультурної освіти (йдеться про формування фізичної культури студентів - майбутніх спеціалістів), і процесом її формування. Викликає стурбованість низький стан фізичної активності молоді, від якого залежить рівень здоров'я студентської молоді. Це відзначають у своїх працях В.К.Бальсевич, В.М.Видрін, Л.І.Лубишева. Вони звертають

увагу на необхідність введення у навчальний процес нових сучасних методик фізичного виховання.

Аналіз вузівської практики формування фізичної культури студентів свідчить про те, що традиційні форми занять не сприяють формуванню у сучасного студента свідомості про необхідність рухових навантажень і, як наслідок, фізична активність студентів низька. Тому провідні фахівці у галузі фізичної культури вважають, що необхідно оновити методику фізичного виховання на засадах особистісно-орієнтованого навчання.

Інноваційні напрямки, які пов'язані з особистісно-орієнтованим навчанням у закладах освіти знайшли відображення у вітчизняних дослідженнях (С.В.Барбашова, В.І.Григор'єва, М.Є.Кузнєцова, С.В.Кульневич, В.С.Якимовича) та зарубіжних (А.Маслоу, Б.Блум та ін.)

Вивчаючи проблему фізкультурно-педагогічних технологій, В.І.Григор'єв (2001р.) вважає, що ціннісний потенціал фізичної культури студентів характеризується не тільки динамікою їх психофізичного розвитку, а більшою мірою засвоєнням культурологічних цінностей, станом здоров'я тощо [2,24-26].

Не можна не погодитися з М.Я.Віленським, який запевняє, що назріла зміна загальної спрямованості фізичного виховання у вузі. Необхідно перейти від недостатньо конкретного «всебічного й гармонійного розвитку людини», який домінував у минулий час, до «формування фізичної культури особистості», що надає змісту фізичного виховання особистісно-орієнтованого характеру [1,27-28].

Дослідження наукових джерел щодо проблеми реалізації особистісно-орієнтованого змісту фізкультурної діяльності студентів дало змогу акцентувати увагу на гуманістичному напрямку навчального процесу, демократичних відносинах, надати особистості студента можливість самопізнання, самовиховання. Це потребує від навчального й позааудиторного процесу зміни авторитарних

вимог до студентів на гуманістичні відносини, впровадження педагогіки співпраці.

З'ясуємо педагогічні умови формування фізичної культури студентської молоді у позааудиторний час у контексті особистісно-орієнтованого підходу. Педагогіку співпраці необхідно розглядати як особливий напрямок у сучасних педагогічних технологіях, який передбачає взаємодію педагога і студента у фізкультурно-спортивній діяльності. Стосунки їх мають перейти від авторитарних до творчої співпраці. Особистісно-орієнтоване навчання більшість науковців визначає як навчання, центром якого є особистість студента, його самоцінність і самобутність. Ці особливості навчального процесу на засадах особистісно-орієнтованого підходу мають сприяти розвитку інтересу студентів до власних фізичних можливостей. Студент повинен повірити в успіх своїх досягнень у системі фізичного виховання.

Розкриваючи проблеми особистісно-орієнтованого напрямку в сучасній педагогіці, Л.В. Кондрашова пропонує головні принципи цього навчання:

- створення ситуацій психологічної єдності;
- формування якості самоутвердження в особистості;
- створення співпраці в спільній роботі;
- стимулювання різнобічних можливостей студента тощо.

Дослідник пропонує передбачати різні види спілкування, створювати на заняттях психологічний комфорт, який забезпечує умови для творчого розкриття особистості [4,45].

Особистісно-орієнтоване навчання передбачає розвиток критичного мислення, яке потребує діалогового спілкування, особливої атмосфери у спільній роботі і самостійної діяльності. Воно забезпечує організацію занять з урахуванням розвитку важливих якостей особистості та специфіки майбутньої діяльності. Таке навчання повинно змінити ставлення молоді до головної проблеми фізичного виховання - підвищення фізичної активності студентів.

С.О.Смірнов, І.Б.Котова, Є.М.Шиянов, Т.І.Бабаєва, розкриваючи проблеми педагогіки з позицій сучасних педагогічних технологій, відзначають, що особистісно-орієнтоване навчання це “стратегія педагогічної взаємодії”. Вони вважають, що особистісно-орієнтований підхід передбачає гуманістичне ставлення до студента як суб’єкта, який спроможний до самовизначення. Взаємодія педагога і студента потребує суб’єкт-суб’єктних відносин. Таким чином, гуманістично орієнтований підхід передбачає добровільне сприйняття студентами стимулюючої ролі викладача, яке проявляється у студента в прагненні вчитися в нього, спілкуватися з ним, наслідувати його [3,75].

Отже, педагог, який використовує особистісно-орієнтоване навчання буде впливати на студента в системі особистісно-розвиваючого діалогу. Навчальні програми в галузі фізичної культури повинні передбачати велику кількість засобів і методів спортивної, загальнорозвиваючої і рекреаційної діяльності, в якій формується фізична культура студента.

Пошук більш ефективного механізму педагогічного впливу на особистість студента повинен здійснюватися на базі об’єктивної інформації стану рухових якостей, вегетативних і сенсомоторних функцій людини.

Займаючись проблемою особистісно-орієнтованого навчання з метою підвищення фізичної активності студентської молоді, ми здійснили ряд заходів. Серед них проведення консультацій, бесід, індивідуальних занять за індивідуально складеними програмами з метою розвитку різних якостей та ін.

У результаті проведення цих заходів підвищилася кількість студентів, які бажають регулярно займатися фізичними вправами як у навчальний, так і в позааудиторний час. Студентів зацікавили спеціальні знання щодо розвитку фізичних якостей організму, в студентській молоді став зростати інтерес до фізичної активності та ін.

Ми вважаємо, що стимулювання молоді за допомогою особистісно-орієнтованого навчання буде протікати успішно за таких умов:

- організація навчального і позааудиторного процесу на принципах взаємодії, дипломатичності, співпраці;
- створення ситуацій, за яких виникає задоволення студентів навчанням, побудова мотиваційної атмосфери;
- навчання студентської молоді різноманітним засобам спортивно-оздоровчої спрямованості з використанням сучасних нетрадиційних технологій;
- стимулювання фізичної активності студентів, створення ситуацій успіху під час виконання індивідуальних програм тощо.

Результати організації фізичного виховання студентів у Криворізькому економічному інституті КНЕУ показало, що ефективний педагогічний вплив на формування фізичної культури студентів дає можливість кожному з них вдосконалювати свої фізичні якості, одержувати спеціальні знання, які підвищують процеси самовдосконалення і самовиховання особистості. Педагог-вихователь має допомогти студентам у вдосконаленні фізичних якостей, у визначенні особистої мети в своєму житті; сприяти реалізації себе як члена суспільства, вибрати оптимальний режим інтелектуальних і фізичних навантажень, а також відповідний тип трудової діяльності.

Література

1. Виленский М.Я. Физическая культура в гуманитарном образовательном пространстве вуза // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка.- 1996.- №1.- С. 27-28.
2. Григорьев В.И. Физкультурно-педагогическая технология управлением физическим воспитанием студентов вуза // Материалы докладов 4-й межвузовской научно-практической конференции: «Проблемы совершенствования учебного и тренировочного процесса в вузах спортивного профиля».- Чайковский: Свет., 1998.- 176с.

3. Педагогика: Педагогические теории, системы, технологии: Учеб. пос. для студ. сред. пед заведений /С.А.Смирнов, И.Б.Котова, Е.Н.Шиянов, Т.И.Бабаева и др.; Под ред С.А.Смирнова.- М.: Изд. Центр «Академия», 1998.- 512с.
4. Процесс обучения в высшей школе: учеб. пос. / Л.В.Кондрашова.-Кривой Рог: КГПУ, ИВИ, 2000.- 170с.

В.И.Марчик

ОТКУДА ПРИХОДИТ ПРОБЛЕМА ЗДОРОВЬЯ

Свідомість створює певні емоційні стани, які через біохімічні механізми впливають на фізичний статус людини. Суспільна думка не спрямована на формування образу життєрадісної особистості як ідеальної. Повсякденні, офіційні та ділові відносини виключають усмішку як атрибут спілкування. Освіта не вчить самовихованню стабільного та сталого позитивного емоційного стану, особистої відповідальності за своє „душевне благополуччя“.

Consciousness forms the certain emotional a fettle conditions, which through biochemical mechanisms influence on physical fettle of the person. The Public thought is not directed on shaping the image of cheerful personality, as ideal one. Everyday, official and business relations exclude smile, as attribute of the communication contact. Education does not teach self-upbringing constant and firm positive emotional condition, the personal responsibility for its "emotional wellbeing wellness".

Истоки представления о здоровье исходят из глубины веков и на протяжении своего существования человечество, накапливая знания о нем, пытается дать более точное определение этому вожделенному волшебному состоянию. Огромное количество различных дефиниций отражает и недостаточность знаний о сущности здоровья, и неиссякаемый интерес в стремлении познания данной категории.

Общепринятое определение ВОЗ (1948г.) о полном физическом, душевном и социальном благополучии не конструктивно по некоторым параметрам, во-первых: субъективность ощущения благополучия, во-вторых: невозможность использования для определения количественного состояния здоровья в исследовательских целях и в основном, самом главном, в нереальности разделения сущности человека на его дух, разум и физическую основу.

Человеку очень хочется быть здоровым и «здоровье своими руками» преподносят многочисленные издания, в которых подаются различные средства физической культуры, массаж, водные процедуры, фармакологические средства, диеты и пр. При этом почти все предлагаемые средства, методы и советы это действия, направленные на различные анатомо-физиологические структуры организма (но организм - это еще не человек). В некоторой степени это обусловлено историческим развитием культуры западной цивилизации, которой присуще материалистическое мировоззрение и прагматическая направленность на достижение непосредственно-полезного результата.

С завидным упорством современный человек своим «сознанием» отражает «бытие», на основе которого формируется некий образ здоровья. Почти каждая научная публикация, посвященная оздоровлению, раскрывает актуальность непременно только так: «... в последнее время состояние здоровья (людей, детей, подростков и др.) резко ухудшилось...». Ученика, студента убеждают родители, педагоги, врачи, что крепкого здоровья у него никогда не может быть: вокруг нас отравленная атмосфера (ознакомьтесь с ужасами экологов), последствия аварии ЧАЭС, некалорийное и неполноценное питание, непомерные учебные нагрузки на такой нежный позвоночный столб. В результате, накопленные познания о здоровье и достижения сопричастных наук, которые интегрирует просвещение, воспринимается скорее как «информация к раздумью», а не как «информация к действию».

Цель исследования, в которое задействовали 140 студентов Криворожского педагогического университета I-III курсов в возрасте 18-20 лет, состояла в выявлении взаимосвязи оценок здоровья по субъективным и объективным параметрам. Субъективным параметром выступала самооценка студентов: «Уровень здоровья я оцениваю на «отлично», «хорошо», «удовлетворительно», «плохо». Из известного «здоровье – это не только отсутствие болезни» (Г.Сигерист, 1941) явствует, что наличие заболевания - это уж точно нездоровье. За объективный параметр приняты результаты медицинского осмотра.

Более половины исследуемых студентов (57%) оценили уровень своего здоровья на «хорошо». Исходя из того, что самооценка жизнеспособности является субъективной, которая отражает не только данное состояние, но и влияет на него, то полученный результат можно считать неудовлетворительным. Больше половины студенческой молодежи (считаем, что выборка была репрезентативной), а если добавить тех, кто оценил свое здоровье на «удовлетворительно» (17%) и «неудовлетворительно» (3%), то и преимущественное большинство, в начале своей взрослой жизни, когда все биологические функции достигают макс. в онтогенетическом развитии, не считают свое здоровье «отличным». Из этого следует, что человек в 18-20 лет имеет четкое представление, что у него здоровье «такое, как у всех» - «неотличное» и значит иметь заболевания вполне естественно.

Анализ медицинских карточек показал, что 14% студентов (самооценка «хорошо») и 37% студентов (самооценка «удовлетворительно») имеют те или иные хронические заболевания. Полученные результаты свидетельствуют о наличии прямой зависимости между субъективным и объективным параметрами: чем более низкая оценка ставилась исследуемыми за свое здоровье, тем больше среди них выявлялось лиц, имеющих хронические болезни.

Исследование в данном направлении с использованием анкетирования с наибольшим количеством вопросов и применением инструментальных методик, выбором и обоснованием других критериев, только подтвердят данную тенденцию, потому что: «какие мои мысли – такой я сам». Молодой человек живет с понятием, что к становлению его здоровья и ответственности за него причастны много специалистов, но только не он.

Сознание формирует определенные эмоциональные состояния, которые через биохимические механизмы оказывают влияние на физический статус человека. В спортивной деятельности на протяжении последних ста лет (возможно и больше) используются различные методики, основанные на взаимной связи и зависимости психической и физической активности, среди них: релаксационная тренировка Якобсона, аутогенная тренировка Шульца, гипноз, «переключение», десенсибилизация (ранжирование перечня объектов) и др.

В социуме хорошо ведома тема влияния на уровень здоровья эмоционального стресса, состояния депрессии, чувства страха, тревожности, агрессии и пр. Известно, что негативная мысль – это начало болезни. Однако кого интересуют мысли наших воспитанников (учеников, студентов, пациентов и др.)?

Государственное образование (воспитание, просвещение), да и любое другое, ни на одном уровне не учит самовоспитанию стабильного и устойчивого позитивного эмоционального состояния, личной ответственности за свое «душевное благополучие». Человек даже не подозревает, какими огромными резервами здоровья и механизмами самовосстановления его наделила природа. Использовать их возможно через принятие утверждения: «Я сам...», формирование открытого, оптимистичного отношения к жизни и активного желания достигать своих целей. Раскрывать и использовать неисчерпаемый потенциал здоровья можно только самому человеку, однако указывать пути к нему вполне в компетенции специалистов.

МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПЕРЕПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ

Стаття розглядає можливості педагогічного менеджменту під час професійної перепідготовки вчителів як один з шляхів, який забезпечує професійну готовність вчителя.

This article concerns the abilities of pedagogical management during the process of pedagogical training as one of the ways of professional readiness.

Сегодня большое внимание уделяется формированию творческой личности учителя, способного свободно ориентироваться в вопросах отбора оптимальных педагогических технологий обучения, создавать доброжелательные отношения в системе «учитель - ученик», учителя – мастера в решении вопросов организации и осуществления педагогического менеджмента.

Менеджмент – это управленческая деятельность, а учитель- менеджер – это профессионально подготовленный человек, способный успешно работать с людьми, управлять детским и родительским коллективами.

Поскольку учитель – это всегда организатор и руководитель ученического коллектива, он должен готовить учащихся к жизни в новых экономических условиях.

На наш взгляд, прослушивание спецкурса «Основ педагогического менеджмента» во время процесса профессиональной переподготовки учителей даёт возможность каждому слушателю овладеть основами менеджмента и самоменеджмента, поможет более успешно решать многие проблемы, управлять собой, сформировать личные цели, рационально организовать время, квалифицированно перерабатывать и использовать информацию, лучше понимать своих коллег, видеть их потенциальные, нереализованные, заложенные в них резервы, чтобы помочь себе, коллегам, учащимся сделать шаг в своём саморазвитии.

Слово «менеджмент» английского происхождения, в переводе означает «управление», «преобразование». Большой вклад в развитие этой проблемы внесли зарубежные ученые Ф.Тейлор, Райс, отечественные ученые Н.Л.Коломинский, Ю.А.Конаржевский, С.Д.Мартынов, Л.Федулова и др. Большинство ученых считают, что менеджмент – это система планирования, организации, мотивации и контроля, необходимая для определения и достижения целей организации.

Педагогический менеджмент, по мнению Б.Дьяченка и Т.Сорочан, представляет собой комплекс принципов, методов, организационных форм и технологических приемов управления образовательным процессом, направленным на повышение его эффективности.

Повышение требований к уровню профессионализма педагогических кадров актуализирует проблему педагогического менеджмента во время процесса профессиональной переподготовки учительских кадров.

На наш взгляд, педагогический менеджмент – это рациональное воздействие не только на организацию, но и на внешнюю социальную среду, что обеспечивает эффективную организацию педагогического труда, постоянный рост его производительности, плодотворное содружество всех участников процесса профессиональной переподготовки учительских кадров, осознанную мотивацию творческой заинтересованной деятельности.

Личностно – ориентированное обучение на курсах повышения квалификации педагогических кадров предусматривает:

- вооружение учителей знаниями в области технологий педагогического менеджмента, знаниями и умениями не только в сфере профессиональной деятельности, но и с целью профессионального самовоспитания и самообразования;
- развитие умений управлять собой, объективно оценивать свои возможности и систематически совершенствовать личностные профессиональные способности.

Личностно-ориентированная направленность процесса профессиональной переподготовки учительских кадров предусматривает внесение серьезных корректив у содержание процесса профессиональной переподготовки учительских кадров, изучения основ педагогического менеджмента.

Сегодня разработана система принципов педагогического менеджмента (В.Маслов, В.Шаркунова), которых должны придерживаться учителя – практики в повседневной деятельности.

Главная задача учителя развитие творческой личности школьника, а задача педагога – менеджера – постоянный поиск новых более эффективных способов организации ученического коллектива, раскрытие творческого потенциала каждого ученика.

Педагогический менеджмент меняет роль педагога, требует от него большего внимания этическим ценностям, гибкости при формировании мотивов и установок, дает возможность ему овладеть множеством новейших педагогических технологий, методов и приемов профессионального роста, дает возможность проанализировать систему ограничений, которая тормозит профессиональный рост каждого учителя и результаты педагогического коллектива в целом.

На курсах профессиональной переподготовки учителей среди педагогов было проведено анкетирование, ранжирование с целью выявления уровня их готовности к решению актуальных проблем современной педагогической практики.

Им было предложено проранжировать те области психолого-педагогических знаний, которые для них представляют профессиональную значимость и трудности.

Следует отметить, что 70% опрошенных из 1200 участников отдали предпочтение знаниям в области новейших педагогических технологий, на второй позиции находятся знания в области педагогического менеджмента (им отдали предпочтение 52%) и на третьем месте находится

теория организации и осуществления педагогического мониторинга.

Ответы педагогов расположились в такой позиции не случайно. Дело в том, что мы живем в новых экономических условиях, когда время поставило перед учителями требование – овладеть новыми технологиями, методами, приемами, способами, которые дадут возможность оптимально сочетать внутренний потенциал каждого человека с особенностями жизни, когда каждый испытывает стрессы, неопределенность, когда можно овладеть теоретическими знаниями с целью достичь совершенства в плане определения своих личных ценностей, жизненных и производительных целей.

Сегодня учитель ищет новые способы воздействия на учащихся, не прибегая к приказам, давлению.

Все это пробуждает интерес у школьных учителей к вопросам современного педагогического менеджмента и самоменеджмента.

Во время анкетирования нам удалось выявить систему ограничений, которые так мешает реализоваться современному учителю. К ним мы отнесли:

- наличие нечетких целей, отсутствие самоуверенности;
- нерациональное использование времени;
- неумение перерабатывать и использовать полученную информацию;
- слабые навыки в решении проблем школьной жизни;
- слабые навыки ориентации, выбора правильного решения в нестандартных ситуациях;
- неумение влиять на людей, отсутствие глубоких знаний в области социальной психологии;
- неумение предотвращать конфликты.

Для учителей школ каждое из этих ограничений актуально. Преодолеть их достаточно сложно, это требует много времени, дополнительных теоретических знаний в области педагогического менеджмента.

Учитывая результаты анкетирования, бесед с учителями, анализируя ограничения, с которыми сталкиваются учителя, мы спланировали для учителей, находящихся на курсах переподготовки, систему занятий по педагогическому менеджменту, поскольку он не получил ещё достаточного развития в условиях школы. Так, в ходе лекции были освещены вопросы специфики и закономерностей педагогического менеджмента. Особое внимание было уделено следующим закономерностям: предмет труда – это деятельность субъекта управления, продукт труда представляет собой информацию об учебно-воспитательном процессе в школе, орудием труда выступает слово учителя, а результатом труда менеджера – уровень грамотности учащихся и развитие их творческой личности.

Учителя усвоили, что педагогический менеджмент – это комплекс принципов, методов, организационных форм и технологических приемов управления образовательным процессом, направленный на повышение его эффективности. К основным функциям педагогического менеджмента мы отнесли: принятие разумных решений, организацию выполнения принятых решений, создание надлежащих условий для эффективной работы средней общеобразовательной школы, каждого ученика на уроке, обеспечение мотивов и стимулов совместной деятельности учителя и учащихся.

В ходе семинарского занятия мы познакомили учителей с методами управления в педагогическом менеджменте. К ним мы отнесли экономические методы, которые требуют своего совершенствования, административные методы (регламентацию деятельности исполнителей, её нормирование), методы психолого-педагогического влияния, которые выражаются в установлении благоприятного психологического климата, стимулировании творчества и инициативы, прогнозировании социальных перспектив развития, методы общественного влияния (развитие демократии школьного коллектива,

внедрение лояльной конкуренции, толерантности, повышение престижа и имиджа).

На практических занятиях внимание было сфокусировано на профессиограмму учителя и на то место, какое занимает менеджмент как элемент человеческой культуры.

В своей повседневной работе учителя пользуются правовыми актами, которые определяют их должностные обязанности. Однако эти документы не в полной мере учитывают особенности перехода общества к рыночным отношениям. В повседневной деятельности учитель подвергается стрессам, давлению, поэтому его так необходимо вооружить знаниями в области эффективного управления собой, коллективом учащихся и своим временем.

Каждый учитель должен уметь прояснить свои личные ценности и помочь детям определить свои разумные нравственные ориентиры, поэтому в ходе практических занятий мы развивали способность педагогов четко определять свои личные и профессиональные цели, учили поддерживать свой профессиональный рост, личное развитие. Но для того, чтобы получить эффективность в ходе взаимодействия с учащимися, необходимо овладеть навыками влияния на учеников, не прибегая к прямым приказам, научиться методам рациональной работы с информацией, научиться соблюдать демократический стиль в отношениях между учителем и учеником. Современному учителю – менеджеру необходимо научиться перерабатывать в своей деятельности традиционные методы обучения, инновации, заниматься исследовательской работой.

Основным направлением менеджмента в деятельности учителя является информация и коммуникация, ведь учитель – это тот человек который определяет разрешение всех проблем учебно-воспитательного процесса в классе, постоянно интересуется результатами новейших исследований психолого-педагогической науки, посвященных усовершенствованию технологий обучения, воспитания и развития.

В ходе работы с учителями, проходившими курсовую переподготовку мы развивали их управленческое мышление, формировали умения и навыки самостоятельно добывать знания по менеджменту, наблюдать и объяснять управленческие процессы, развивали навыки самостоятельного творческого мышления, вырабатывали способность разбираться в проблемах менеджмента и выбирать пути их решения.

Однако решить эту проблему в течение двух недель просто нецелесообразно. Мы считаем, что методические службы школ сегодня должны больше внимания уделять подготовке учителя – менеджера.

Достичь ускоренного саморазвития каждого педагога можно через систему чтения теоретических курсов по проблеме менеджмента, на заседаниях методологического семинара, где больше внимания уделить принципам организации менеджмента, изучению вопроса законов организации ученического коллектива, через сеть научно-практических конференций, приуроченных актуальным проблемам педагогического менеджмента, обмену мнений учителей практиков по его организации и осуществлению, через систему педагогических тренингов по преодолению личных ограничений, препятствующих успеху, профессиональному росту.

І.О.Грязнов

ОБҐРУНТУВАННЯ КОМПОНЕНТІВ СИСТЕМИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

В статтє автор раскрывает цели, компоненты, объекты, содержание морального воспитания будущих офицеров.

In the article the author discredits purposes, components, objects, content of moral bringing up of future officers.